

Міністерство культури України
Державний заклад «Національна бібліотека України для дітей»

Кораблі думки, що мандрують хвилями часу
Методичні поради

Київ 2012

ББК
К
УДК

Кораблі думки, що мандрують хвилями часу : метод. поради / держ. закл. «Нац. б-ка України для дітей» ; уклад. Ю. В. Осадча. — К., 2012. — с.

Методичні поради адресовані працівникам дитячих і шкільних бібліотек на допомогу проведення Всеукраїнського тижня дитячого читання у 2012 році. У додатках подано розробки заходів, що сприятимуть популяризації книги і читання, а також список допоміжної літератури.

Матеріал підготувала Ю. В. Осадча.
Літературний редактор Н. М. Скоморовська.
Відповідальна за випуск: А. С. Кобзаренко.

Тиждень дитячого читання — свято тих, хто творить книгу і тих, хто любить читати, незважаючи на вік (адже усі дорослі колись були дітьми), свято письменників і видавців, бібліотекарів і читачів, веселих пригод і літературних відкриттів, зустрічей з цікавими людьми та героями книг...

Скільки б не розмірковували над місією дитячої бібліотеки у сучасному світі, вона є саме тим культурним середовищем, де може зростати і розвиватися особистість. Сім днів, безпосередньо присвячених читанню — це можливість творчого розвитку як і для бібліотекаря, так і для читача. Традиції Тижня дитячого читання — це яскраве оформлення бібліотеки, проведення численних конкурсів і літературних вікторин, презентація нових і повернення до читачів забутих книг, дні творчості і зустрічей з тими, хто творить книгу.

При розробці заходів до кожного дня Тижня радимо звернути увагу на ювілейні дати письменників та інших видатних діячів. У 2012 році відзначають ювілеї такі видатні письменники, як Володимир Рутківський, Леонід Глібов, Андрій Малишко, Михайло Стельмах, Корній Чуковський, Астрід Ліндгрен, Джон Толкієн, Олександр Дюма, а також композитор Микола Лисенко, художник Микола Пимоненко. Виходячи із цього, пропонуємо присвятити три дні художній літературі (українській і зарубіжній), один день — науково-популярній літературі для дітей, і ще один — літературі із питань мистецтва, враховуючи також дні урочистого відкриття і закриття Тижня.

Визначивши пріоритетні напрями проведення днів Тижня, важливо пам'ятати про наповнення днів активними, діалоговими формами роботи, що дозволяють розкрити основну тему, а також стимулювати читацьку активність дітей і підлітків, інтелектуальну розумову діяльність (розгорнуті книжково-ілюстративні виставки кращої дитячої літератури, презентації книжкових новинок, ранки, екскурсії, театралізовані і лялькові вистави, веселі конкурси, літературні зустрічі, майстер-класи, читацькі конференції та ін.).

Важливим у проведенні Тижня є оформлення бібліотеки, де основне місце посідають виставки — візитні картки бібліотеки. До кожного дня можна оформити виставку, біля якої доречним буде проведення

того чи іншого заходу. Це може бути виставка-вікторина «Байка-відгадайка» до 185-річчя від дня народження Леоніда Глібова, виставка-вшанування «І на тім рушникові... : Історія однієї пісні» до 100-річчя від дня народження Андрія Малишка, виставки класичної зарубіжної художньої літератури «ЛітГеоІст: Літературна, географічна та історична карта світу» (додаток 1) та науково-популярної літератури «Коли ще не було Інтернету...». Цікавою і пізнавальною вважаємо виставку «Книго-фільм» до дня мистецтва, присвячену екранізації літературних творів — фільмам-ювілярам 2012 року, де пропонуємо використати поряд з книгами кадри із фільмів, факти про них (додаток 2).

Серед різноманітних заходів Тижня почесне місце посідають ігрові форми роботи. Адже стихія дитинства — гра: від перших спроб малюка заколихати або нагодувати ляльку до серйозних дорослих інтелектуальних ігор. Численні вікторини, літературні змагання, як групові, так і індивідуальні не лише розвиватимуть у дитини пам'ять, логічне та образне мислення, але й спонукатимуть взяти в руки ту чи іншу книгу. Для проведення таких заходів рекомендуємо книги тих авторів, які давно здобули у дітей любов та захоплення. Наприклад, для читачів-учнів 1-4 класів пропонуємо провести літературну вікторину «Путешествие в город Чуковию» за віршами і казками Корнія Чуковського (додаток 3), літературну подорож «До Криму — із Євгеном Білоусовим», літературне лото «Діти дядька Качана» за віршами Анатолія Качана. Для читачів-учнів 5-6 класів доречними будуть проведення літературних ігор «Веселі шибеники Астрід Ліндгрен» (додаток 4), «Славетні джури» за трилогією Володимира Рутківського, для читачів-учнів 8-9 класів — інтелектуальну гру «Володарі кілець» за творчістю Джона Толкієна. Популяризації науково-популярної літератури сприятиме літературне змагання «Неймовірно, але факт!» для читачів-учнів 5-6 класів, при підготовці до якого читачі мають використати твори таких авторів-ювілярів, як Анатолій Томілін, Микола Плавильщиков, Іван Соколов-Микитов, Яків Перельман. А у день мистецтва радимо провести з читачами наступні ігри: відеогру «Впізнай героя фільму», поле чудес «Сім нот — сім струн», бібліошоу «Що ми знаємо про театр?»

У часи Інтернету, коли потрібна інформація здобувається шляхом натискання кнопки, не слід забувати про пізнавальну функцію дитячої бібліотеки, яка є своєрідним фільтром у сучасному інформаційному світі. Під час цих днів, присвячених дитячому читанню, можна проводити різні заходи пізнавального характеру, як-от інформаційну годину «Поруч з класиками зараз... : нові імена для дітей», бесіду «Забуті книги і забуті імена», усні журнали «Незламний лицар: до 105-річчя від дня народження Олега Ольжича», «Боротися й шукати: «Два капітани» Веніаміна Каверіна», «Батько сумного лицаря: Мігель де Сервантес».

І, звісно, не можна обійтися без таких форм роботи, як театралізовані свята, інсценізація уривків із книг, літературно-музичні вечори. Проведення таких заходів — це спільна творча робота дітей і дорослих, яка відкриває широкий простір для творчості бібліотекарів та читачів, це один із найефективніших засобів популяризації книги за допомогою театрального мистецтва, музики, а також сучасних технологій. Серед таких заходів рекомендуємо, насамперед, проведення театралізованого свята відкриття Тижня «Кораблі наших мрій», в якому можуть брати участь відомі герої книг. Із новою книгою сучасної дитячої письменниці Марини Павленко «Чи шкідливо ходити покрівлями гаражів?» ознайомить її презентація під назвою «Незвичайна дорога додому» (додаток 5), на яку варто запросити як дітей, так і дорослих. Веселим та дотепним може бути літературний ранок «Дуже капосні поради» за віршами Григорія Остера для читачів-учнів 1-4 класів. Для ознайомлення читачів-учнів 5-9 класів із творчістю видатного українського художника Миколи Пимоненка варто провести літературно-мистецьку годину «Він був істинним українцем...» (додаток 6).

Тиждень дитячого читання об'єднує не лише читачів та творців книги, головною його метою є залучення до книжок тих дітей, які ще не відчули радості читання. І коли хоча б одна дитина, яка вперше відвідала бібліотеку, переглянула там мультфільм, поспілкувалася з ровесниками і дорослими, повернеться до неї вдруге — можна вважати, що свято минуло не марно.

ЛітГеоІст: літературна, географічна та історична карта світу
Виставка творів зарубіжних письменників-ювілярів 2012 року

I. Англія фантастична (Джон Толкієн — 120 років).

*«Зелене сонце вигадати неважко, складніше вигадати світ,
у якому воно було б природнім...»*

Джон Толкієн. Із листування

Толкієн Д. Володар Перснів : Трилогія. Кн. 1 : Хранителі Персня / Д. Толкієн ; пер. з англ. А. Немірової. — Х. : Фоліо, 2003. — 431 с.

Толкієн Д. Володар Перснів : Трилогія. Кн. 2 : Дві вежі / Д. Толкієн ; пер. з англ. А. Немірової. — Х. : Фоліо, 2003. — 319 с.

Толкієн Д. Володар Перснів : Трилогія. Кн. 3 : Повернення короля / Д. Толкієн ; пер. з англ. А. Немірової. — Х. : Фоліо, 2003. — 397 с.

Толкієн Д. Гобіт, або Мандрівка за Імлисті гори : повість-казка / Д. Толкієн ; пер. з англ. О. Мокровольської ; іл. С. Фесенко. — К. : Школа, 2002. — 348 с. : ілюстр. — (Золота бібліотека).

Толкієн Д. Кузнец из Большого Вуттона : сказка / Д. Толкієн ; пер. с англ. Ю. Нагибина, Е. Гиппиус ; ил. К. Челушкин. — М. : Дрофа, 2002. — 61 с. : ілюстр.

Толкієн Д. Сильмариллион / Д. Толкієн ; пер. с англ. Н. Эстель. — Х. : Фоліо : АСТ, 2004.

II. Франція: віват, мушкетери! (Олександр Дюма (батько) — 210 років)

«— Добродії, дозвольте мені виправити вас. Ви сказали, що вас троє, а мені здається, що нас четверо.

— Але ви не мушкетер, — заперечив Портос.

— Це правда, — погодився д'Артаньян, — на мені немає одягу мушкетера, але душею я — мушкетер. Серце моє — серце мушкетера. Я почуваю і дію, як мушкетер...

— Як ваше ім'я, хоробрий юначе? — запитав Атос.

— Д'Артаньян, пане.

— Отож: Атос, Портос, Арамис, д'Артаньян! Уперед!».

О. Дюма. Три мушкетери.

Дюма А. Виконт де Бражелон, или Десять лет спустя : роман / А. Дюма ; худож. А. и Н. Филипповы. — Пермь : Пермская книга, 1992. — 558 с. : ілюстр.

Дюма А. Граф Монте-Кристо / А. Дюма ; адапт. М. Ямамото ; пер. М. Шавриной ; ил. : студия «Пабло Маркос». — Х. : Кн. клуб «Клуб семейн. досуга», 2000. — 237 с. : ілюстр. — (Иллюстрированная классика).

Дюма А. Графиня де Монсоро : роман в 2-х т. Т.1 / А. Дюма ; пер. с фр. В. Столбова ; худож. Б. Страхов, Ю. Павлов. — М. : Скифы, 1992. — 447 с. : ілюстр.

Дюма А. Двадцать лет спустя : роман: пер. с фр. / А. Дюма ; прим. С. Шкунаева ; худож. В. Клименко. — Минск : Юнацтва, 1990. — 431 с. : ілюстр. — (Библиотека приключений и фантастики).

Дюма А. Королева Марго / А. Дюма ; пер. с фр. Е. Корша ; худож. В. Носков. — М. : Худож. лит., 1974. — 591 с. : ілюстр.

Дюма А. Три мушкетера : роман / А. Дюма. — Д. : Січ, 1994. — 639 с.

Дюма А. Черный тюльпан : роман / А. Дюма ; пер. с фр. Е. Овсянниковой ; оформ. худож. А. Лепятского. — М. : Худож. лит., 1990. — 288 с.

III. Швеція для дітей: (Астрід Ліндрен — 105 років).

«Діти якийсь час мовчки дивилися в зимову ніч. Над дахом вілли «Хованка» сяяли зорі. А всередині вілли була Пеппі. Аж якось дивно було подумати про те, що роки спливатимуть, а Пеппі, Томмі і Аніка не ставатимуть більшими. Якщо, звичайно, пілюлі круть-верть не втратили своєї чарівної сили. Надходять нові весни і літа, нові осені і зими, а вони все собі гратимуться».

Ліндгрєн А. Брати Лев'яче Серце : повість / А. Ліндгрєн ; пер. зі швед. О. Сенюк ; передм. А. Бакланова ; мал. І. Вишинського. — К. : Веселка, 1985. — 158 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Знаменитий детектив Блюмквіст : повісті / А. Ліндгрєн ; пер. зі швед. О. Сенюк ; ілюстр. В. Дунаєвої ; післямова О. Сенюк. — К. : Школа, 2003. — 431 с. : ілюстр. — (Золота бібліотека видавництва «Школа»).

Ліндгрєн А. Малий і Карлсон, що живе на даху : повісті / А. Ліндгрєн ; пер. зі швед. О. Сенюк ; мал. І. Вікланд. — К. : Веселка, 1982. — 357 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Міо, мій Міо ; Расмус-волоцюга ; Брати Лев'яче Серце : повісті / А. Ліндгрєн ; пер. зі швед. О. Сенюк ; худож. І. Вікланд, Е. Пальмквіста. — К. : Веселка, 1990. — 432 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Пєппі Довга панчоха ; Малий і Карлсон, що живе на даху : повісті / А. Ліндгрєн ; передм. А. Костецького ; пер. зі швед. О. Сенюк ; худож. І. Вікланд. — К. : Веселка, 1990. — 616 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Приключєня Еміля из Леннеберги / А. Ліндгрєн ; пер. со швед. Л. Лунгиной ; ил. В. Боковин. — СПб. : Азбука-классика, 2003. — 235 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Роня, дочка розбійника : повість / А. Ліндгрєн ; пер. зі швед. О. Сенюк ; худож. Л. Голємбовська. — К. : Веселка, 1987. — 166 с. : ілюстр.

Ліндгрєн А. Черстин и я / А. Ліндгрєн ; пер., сост., вступ. ст., прим. Л. Брауде ; Ил. О. Маркиной. — СПб. : Азбука, 1999. — 365 с. : ілюстр.

IV. Польща: звідки починаються мандри: (Альфред Шклярський — 100 років).

*«— Нєвжє і я поїду до Австралії?! — з недовірою запитав Томєк.
— Так! Разом з батьком ти поїдєш до Австралії ловити диких кєнгуру.*

Томєк на мить аж занімів від цієї дивовижної новини. Те, що він почув, перевершувало всі його найсміливіші мрії».

А. Шклярський. Томєк у країні кєнгуру.

Шклярський А. Приключєня Томєка на Черном континентє / А. Шклярський ; пер. с пол. Е. Шпак ; худож. О. Яцун, В. Яцун. — К. : Обєрїг, 1992. — 270 с. : ілюстр.

Шклярський А. Таинственное путешествие Томєка / А. Шклярський ; пер. с пол. Е. Шпака ; худож. оформл. Ю. Марєка. — Катовице : Slask, 1987. — 319 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк в Гран-Чако / А. Шклярський. — Минск : Соврем. слово, 1997. — 286 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк в стране фараонов / А. Шклярський. — Минск : Соврем. слово, 1997. — 319 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк ищет Снежного Человека / А. Шклярський. — Минск : Соврем. слово, 1997. — 319 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк на тропе войны / А. Шклярський. — Б. м. : Slask, 1992. — 286 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк у истоков Амазонки / А. Шклярський. — Минск : Соврем. слово, 1997. — 319 с. : ілюстр.

Шклярський А. Томєк у країні кєнгуру : повість / А. Шклярський ; з пол. пер. А. Бурячок ; худож. Є. Попов ; передм. Б. Чайковського. — К. : Веселка, 1997. — 318 с. : ілюстр.

V. Америка благородних шахраїв і не тільки: О'Гєнрі — 150 років

«Ви пригадуєте, я розповідав вам, що ми з Енді Текєром були кілька років компанїонами. Цей хлопець був найталановитїший вигадник усїляких стратегїчних штук, якого я де-небудь бачив. Помітивши долара в чужїй кишенї, він уважав за особисту образу, коли не міг привласнити його якимсь способом».

О.Гєнрі. Нещасливий трєст.

О. Гєнрі. Вибране : Королї і капуста : новели та оповїд. / О. Гєнрі ; упоряд. Н. Торкут. — К. : А.С.К., 2006. — 703 с. : 16 окр. арк. фотоїлюстр., портр. — (Бібліотека зарубїжної лїтератури).

О. Гєнрі. Вождь Червоношкірих / О. Гєнрі ; з англ. пер. О. Терєх ; ил. О. Жуковський. — К. : Веселка, 1964. — 24 с. : ілюстр. — (Домашня бібліотєчка школяра).

О. Генрі. Королі і капуста / О.Генрі ; з англ. пер. В. Мисик. — К. : Дніпро, 1980. — 214 с. — (Зарубіжна сатира і гумор ; № 13).

О. Генрі. Оповідання = Short Stories / О. Генрі. — Х. : Фоліо, 2006. — 223 с. — Текст укр. і англ. мовами.

О. Генрі. Останній листок : оповідання : пер. з англ. / О. Генрі ; упоряд. М. Дмитренко ; худож. Г. Кузнецов. — К. : Молодь, 1983. — 222 с. : ілюстр.

Додаток 2

Фільми-ювіляри 2012 року

60 років (1952):

«Максимко». Режисер: Володимир Браун. В ролях: Борис Андреев, Толя Бовикін, Микола Крючков, Володимир Тихонов, Михайло Пуговкін. Фільм знято за мотивами «Морських оповідань» Костянтина Станюковича.

55 років (1957):

«Дон Кіхот». Режисер: Григорій Козінцев. В ролях: Микола Черкасов (II), Юрій Толубеев, Людмила Касянова. Екранізація п'єси Є. Шварца за однойменним романом Сервантеса.

«Дорогою ціною». Режисер: Марк Донський. В ролях: Віра Донська-Присяжнюк, Юрій Дедович, Іван Твердохліб. Фільм знято за мотивами однойменного твору Михайла Коцюбинського.

«Зоряний хлопчик». Режисери: Анатолій Дудоров, Євген Зільберштейн. В ролях: Марія Виноградова, Сергій Голованов, Єлизавета Кузюріна. Екранізація однойменної казки Оскара Уайльда.

50 років (1962):

«Веселі історії». Режисер: Веніанім Дорман. В ролях: Михайло Кісляров, Олександр Кекіш, Надія Фомінцева. Фільм знято за книгою В. Драгунського «Денискові оповідання».

«Дика собака Дінго». Режисер: Юлій Карасик. В ролях: Галина Польських, Володимир Особик, Талас Умулзатов. Екранізація повісті Р. Фрасмана «Дика собака Дінго, або Повість про перше кохання».

«Між добрими людьми». Режисери: Євген Брюнчугін, Анатолій Буковський. У ролях: Віра Марецька, Софія Павлова, Ірина Міцик. Екранізація однойменної повісті Юрія Збанацького.

40 років (1972):

«А зорі тут тихі...». Режисер: Станіслав Ростоцький. В ролях: Андрій Мартинов, Ірина Долганова, Олена Драпеко, Катерина Маркова, Ольга Остроумова, Ірина Шевчук. Фільм знято за однойменною повістю Б. Васильєва.

«Дванадцять місяців». Режисер: Анатолій Граник. В ролях: Ліана Жванія, Микола Волков (старший), Ольга Вікландт, Тетяна Пельтцер. Екранізація однойменної п'єси С. Маршака.

«Життя і дивні пригоди Робінзона Крузо». Режисер: Станіслав Говорухін. В ролях: Леонід Куравльов, Євгеній Жариков, Іраклій Хізанишвілі. Екранізація однойменного роману Д. Дефо.

«Принц і злидар». Режисер: Вадим Гаузнер. В ролях: Віктор Смірнов (III), Юрій Астаф'єв, Майя Булгакова, Ролан Биков, Олег Борисов. Телефільм за мотивами однойменного роману Марка Твена.

«Пропала грамота». Режисер: Борис Івченко. В ролях: Іван Миколайчук, Лідія Белозерова, Федір Стригун. За мотивами однойменної повісті М. Гоголя.

«Чіполліно». Режисер: Тамара Лісіціан. В ролях: Джанні Родарі, Олександр Єлістратов, Володимир Басов. Екранізація однойменної повісті Джанні Родарі.

35 років (1977):

«Червоненька квіточка» («Аленький цветочек»). Режисер: Ірина Поволоцька. В ролях: Марина Гльчова-Рижакова, Лев Дуров, Алла Демидова. Фільм знято за однойменною казкою С. Аксакова.

30 років (1982):

«Балада про доблесного лицаря Айвенго». Режисер: Сергій Тарасов. В ролях: Тамара Акулова, Петріс Гаудіньш, Борис Хімічев. Фільм знято за мотивами роману Вальтера Скотта «Айвенго».

«Жива веселка». Режисер: Наталя Бондарчук. В ролях: Рома Генералов, Катерина Личова, Микола Бурляев. Фільм знято за мотивами оповідань Миколи Носова.

«Острів скарбів». Режисер: Володимир Воробйов. В ролях: Федір Стуков, Олег Борисов, Віктор Костецький. Телефільм за мотивами однойменного роману Р. Стівенсона.

25 років (1987)

«Міо, мій Міо». Режисер: Володимир Граматіков. В ролях: Нік Пиккард, Крістіан Бейл, Тімоти Боттомс. Екранізація однойменної повісті Астрід Ліндгрєн.

«Пітер Пен». Режисер: Леонід Нечаєв. У ролях: Сергій Власов, Олена Попкова, Деніс Зайцев. Фільм знято за мотивами однойменної повісті Д. Баррі.

Додаток 3

Путешествие в город Чуковию

*Сценарій літературної вікторини по сказкам і стихам Корнея Чуковського
для читателів-учеників 1-4 класів*

Бібліотекар: Здравствуйте, дорогие ребята! Сегодня мы совершим с вами путешествие в сказочный город Чуковию! Этот город необычный, потому что в нем живут стихи и сказки всеми известного и любимого Корнея Ивановича Чуковского, или дедушки Корнея, как звала его детвора... А вы знаете, как он стал сказочником? Однажды Чуковский (а по-настоящему его звали Николай Васильевич) ехал в поезде с маленьким больным сынишкой. И чтобы отвлечь его, стал ему придумывать сказку:

Жил да был
Крокодил,
Он по городу ходил...

Если бы Корней Чуковский был жив, то ему в этом году исполнилось бы целых 130 лет. Его ученик, детский поэт Валентин Берестов, говорил о нем так:

Нам жалко дедушку Корнея,
В сравненье с нами он отстал.
Поскольку в детстве «Бармалея»
И «Крокодила» не читал.
Не восхищался «Телефоном»
И в «Тараканище» не вник.
Как вырос он таким ученым,
Не зная самых главных книг?

Итак, начинаем наше путешествие. А каким транспортом можно туда добраться? Давайте вспомним сказку Корнея Чуковского «Тараканище».

Игра «Продолжи стихотворение»

Ехали медведи...
(На велосипеде),
А за ними кот...
(Задом наперед).
А за ним комарики...
(На воздушном шарике).
Зайчики...
(В трамвайчике).
Жаба... (на метле).
Едут и смеются,
Пряники жуют!

Вот мы и приехали в город Чуковию. И сразу попали на Бульвар Радости. Правда, какое замечательное название? Потому что там растут не только деревья и цветы, но и стихи. Давайте вспомним стихи Чуковского:

Рады, рады, рады

Светлые березы.
И на них от радости
Вырастают... (розы). («Радость»).

«Ну, а это что такое,
Непонятное, чудное,
С десятью ногами,
С десятью рогами?»...
(«Это Бяка-Закаляка
Кусачая...»). («Закаляка»).

Но всего милее Татеньке
Не котенок полосатенький,
Не утенок,
Не цыпленок...
(А курносый поросенок). («Поросенок»).

А еще на Бульваре Радости находится Почта. Да не простая, а сказочные. Туда присылают телеграммы разные герои сказок Корнея Чуковского. Давайте поработаем и мы почтальонами — узнаем, кому и откуда пришли телеграммы:

Игра «Узнай сказку»

«Дорогие гости, помогите!
Паука-злодея зарубите!
И кормила я вас,
И поила я вас,
Не покиньте меня
В мой последний час!» (Муха — гостям, «Муха Цокотуха»).

«Приезжайте, доктор,
В Африку скорей,
И спасите, доктор,
Наших малышей!» (Гиппопотам — доктору Айболиту, «Доктор Айболит»).

«Маленькие дети!
Ни за что на свете
Не ходите в Африку,
В Африку гулять!
В Африке акулы,
В Африке гориллы,
В Африке большие
Злые крокодилы». (Автор — читателям, «Бармалей»).

«Горе! Горе! Крокодил!
Солнце в небе проглотил!» (Сороки — журавлям, «Краденое солнце»).

«Кому велено чирикать —
Не мурлыкайте!
Кому велено мурлыкать —
Не чирикайте!» (Зайка — зверюшкам, «Путаница»).

«Уж не буду, уж не буду,
Я посуду обижать!
Буду, буду я посуду
И любить, и уважать!» Федора — посуде, «Федорино горе»).

Молодцы, ребята, вы правильно разнесли все телеграммы. Теперь свернем на Улицу Сказок. Именно там живут сказочные герои дедушки Корнея. Но вот беда — на этой улице перепутались адреса. Чтобы помочь сказочным героям, надо узнать, о ком из них идет речь.

Игра «Угадай героя»

Победил Паука и женился на Мухе. (*Комарик, «Муха-Цокотуха»*).

Усатый зверь, повелитель лесов и полей. (*Тараканище, «Тараканище»*).

Умывальников начальник и мочалок командир. (*Мойдодыр, «Мойдодыр»*).

В начале сказки — кровожадный разбойник, в конце — добрый друг детей. (*Бармалей, «Бармалей»*).

Просил прислать по телефону шоколада. (*Слон, «Телефон»*).

Осталась без посуды. (*Федора, «Федорино горе»*).

А еще на этой улице находится Бюро Находок. Зная сказки Чуковского, мы раздадим героям их вещи:

Игра «Бюро находок»

Одеяло

Убежало,

Улетела простыня,

И подушка,

Как лягушка,

Ускакала от меня. (*«Мойдодыр»*).

Напеку я для детей, для детей

Пирогов и кренделей, кренделей! (*«Бармалей»*).

И кастрюля на бегу

Закричала утюгу:

«Я бегу, бегу, бегу,

Удержаться не могу!» (*«Федорино горе»*).

«Мой милый, хороший,

Пришли мне калоши,

И мне, и жене, и Тотоше». (*«Телефон»*).

А сейчас мы с вами свернем в Больничный переулок. Там живет один из самых известных героев дедушки Корнея. О нем Корней Иванович дважды сочинял сказку, в стихах и в прозе, он появляется и в других его сказках. Он лечит зверей, путешествует в Африку, преодолевая все преграды, пытается спасти непослушных детей от злого, кровожадного и беспощадного разбойника Бармалея... Конечно, это — доктор Айболит!

Игра «Выбери правильный ответ»

Где находилась больница доктора Айболита? (В доме; на болоте; *под деревом*).

Как спас Айболит зайчика? (*Пришил ему ножки*; поставил горчичники; сделал укол).

От кого пришла телеграмма доктору Айболиту? (От жирафа; *от гиппопотама*; от льва).

Куда отправился Айболит лечить зверей? (В Ленинград; *в Африку*; в Америку).

Что твердил доктор по дороге в Африку? («Бегу, бегу, вашим детям помогу», *«Лимпопо, Лимпопо, Лимпопо»*, «Ай, болит! Ай, болит! Ай, болит!»).

Кто помогал Айболиту в море? (*Кит*; акула Каракула; дельфин).

Сколько времени лечил доктор Айболит африканских зверей? (Месяц; *десять ночей*; неделю).

Кого защищал Айболит от Бармалея? (*Танечку и Ванечку*; Мойдодыра; Крокодила).

Как звали злую сестру Айболита? (Федора; Цокотуха; *Варвара*).

Кого спас доктор от шарманщика? (*Обезьяну Чичи*; собаку Авву; Тянитолкая).

С кем сражался Айболит во время путешествия в Африку? (Со львами; *с пиратами*; с разбойниками).

Дорогие ребята! В городе Чуковии нас ждет еще одна достопримечательность. Это знаменитое Чудо-дерево! Да-да, то самое, где растут не листочки, не цветочки, а чулки да башмаки для ребят-босоножек... Но на нашем Чудо-дереве живут загадки и отгадки. Давайте попробуем собрать с него урожай.

Игра «Отгадай загадку»

На ватмане нарисовано большое дерево, где прикреплены рисунки с иллюстрациями загадок Корнея Чуковского («25 загадок — 25 отгадок»). Читатели должны как можно быстрее не только отгадать загадку, но и достать с «ветки» дерева ту или другую картинку, иллюстрирующую отгадку.

Дорогие ребята, сегодня наше путешествие по удивительному городу закончилось! Но в него мы можем вернуться в любой момент, стоит только взять в руки любую книжку Корнея Чуковского. Потому что для многих поколений детей он навсегда остался добрым дедушкой Корнеем.

Додаток 4

Веселі шибеники Астрід Ліндгрен

Літературна гра за творчістю Астрід Ліндгрен для учнів 5-6 класів

Умови гри Учасники гри поділяються на дві команди. Бібліотекар по черзі задає питання і оцінює вірну відповідь у певну суму балів. Перемагає та команда, яка назбирала більшу кількість балів.

Розминка «Анаграми»

Із складів скласти назви книг Астрід Ліндгрен.

ПЕП-ДОВ-ПАН-ХА-ПІ-ГА-ЧО («Пенні Довганчоха»).

МА-СОН-ЛІЙ-І-КАРЛ («Малій і Карлсон»).

ММ-О-І-І-О-ІЙ («Міо, мій Міо»).

ГА-ЦЮ-ЛО-ВО-МУС-РА («Расмус-волоцюга»).

ЛЕВ-ТИ-БРА-СЕР-Я-ЦЕ-ЧЕ («Брати Лев'яче Серце»).

РО-КА-НЯ-НИ-ДОЧ-БІЙ-КА-РОЗ («Роня, дочка розбійника»).

НИ-ЗНА-МЕ-ТІЙ-ДЕ-ТИВ-ТЕК-КВІСТ-БЛЮМ («Знаменитий детектив Блюмквіст»).

Бліц-турнір «Най-най-най...»

Найсильніша у світі дівчинка. (*Пенні Довганчоха*).

Найбільший бешкетник у Стокгольмі. (*Карлсон, який живе на даху*).

Найзнаменитіший детектив. (*Калле Блюмквіст*).

Найкращий подарунок для Малого. (*Собака*).

Найсильніший отаман розбійників. (*Маттіас*).

Найжорстокіший лицар. (*Като*).

Гра «Впізнай книгу»

Три повісті про найкращого у світі шибеника та його відданого друга. («Малій і Карлсон»).

Повість про те, як дружба дітей перемогла ворожнечу дорослих. («Роня, дочка розбійника»).

Повість про руду фантазерку із добрим серцем. («Пенні Довганчоха»).

Повість, в якій звичайний хлопчик стає королевичем. («Міо, мій Міо»).

Повість про братерство. («Брати Лев'яче Серце»).

Повість про пригоди хлопця-сироти. («Расмус-волоцюга»).

Детективні повісті, дія яких відбувається під час шкільних канікул. («Знаменитий детектив Блюмквіст»).

Гра «Герої великої казки»

Хто з героїв Астрід Ліндгрен

Врятував від злодіїв квартиру за допомогою простирадла? (*Карлсон, «Малій і Карлсон»*).

Розплутав три злочини: грабівку, вбивство, викрадення дітей? (*Калле, «Знаменитий детектив Калле Блюмквіст»*).

Сам вибрав собі родину? (*Расмус, «Расмус-волоцюга»*)
Переміг жорстокого лицаря Като? (*Міо, «Міо, мій Міо»*)
Не бажали продовжувати справу своїх батьків? (*Роні і Бірк, «Роня, дочка розбійника»*).
Відмовилася від морської подорожі, щоб не розлучатися з друзями? (*Пеппі Довгапанчоха, «Пеппі Довгапанчоха»*)

Головні і неголовні герої

Хатня робітниця у родині Свантесонів. (*Панна Цап, «Малий і Карлсон»*).
Друзі Пеппі. (*Томмі і Аніка, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Отамани двох ворогуючих родів. (*Маттіас і Борка, «Роня, дочка розбійника»*).
Друг королевича Міо. (*Юм-Юм, «Міо, мій Міо»*).
Волоцюга — божа зозуля. (*Оскар, «Расмус-волоцюга»*).
Ім'я молодшого брата Лев'яче Серце. (*Карл, «Брати Лев'яче Серце»*).
Ватажок Білих Троянд. (*Андрес, «Знаменитий детектив Блюмквіст»*).
Шкільні друзі Малого. (*Крістер і Гунніла, «Малий і Карлсон»*).
Малі жителі острова Химерії. (*Момо і Моана, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Найстарший розбійник у ватазі Маттіса. (*Старий Пер, «Роня, дочка розбійника»*).
Дівчинка, що стала свідком вбивства. (*Єва-Лотта, «Знаменитий детектив Блюмквіст»*).
Друг Расмуса з притулку. (*Гуннар, «Расмус-волоцюга»*).
Ім'я хлопчика, який був нещасливий у прийомній родині. (*Буссе, «Міо, мій Міо»*).
Тиран у країні Нагніяла. (*Тенгіл, «Брати Лев'яче Серце»*).

Гра «Хто де живе?»

Вілла «Хованка». (*Пеппі Довгапанчоха, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Столиця Швеції. (*Малий і Карлсон, «Малий і Карлсон»*).
Ведмежа печера. (*Роні і Бірк, «Роня, дочка розбійника»*).
Притулок. (*Расмус, «Расмус-волоцюга»*).
Країна Далека. (*Міо, «Міо, мій Міо»*).
Нагніяла. (*Брати Лев'яче Серце, «Брати Лев'яче Серце»*).
Невелике шведське містечко. (*Калле Блюмквіст, «Знаменитий детектив Блюмквіст»*).
Четвертий поверх будинку. (*Малий, «Малий і Карлсон»*).
Острів Химерія. (*Тато Пеппі — негритянський король, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Розколотий замок. (*Розбійники Маттіса і Борки, «Роня, дочка розбійника»*).
Кам'яний хутір. (*Пан і пані Нільсон, «Расмус-волоцюга»*).
Земля Чужинецька. (*Лицар Като, «Міо, мій Міо»*).

Гра «Кому що належить?»

Пропелер з моторчиком, булочки, пістолет і 10000 крон монетами по 5 ере. (*Карлсон, «Малий і Карлсон»*).
Панчохи різного кольору і черевики на виріст. (*Пеппі, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Великий Мумрик. (*Лицарям Червоної Троянди, «Знаменитий детектив Блюмквіст»*).
Гармонія. (*Оскар, «Расмус-волоцюга»*).
Дві сопілки. (*Міо і Юм-Юму, «Міо, мій Міо»*).
Ніж, який загубився. (*Роні і Бірку, «Роня, дочка розбійника»*).

Гра «Усі люблять тварин»

Хто жив разом з Пеппі? (*Кінь і мавпочка Пан Нільсон, «Пеппі Довгапанчоха»*).
Яка порода собаки Малого? (*Такса, «Малий і Карлсон»*).
Які тварини належали братам Лев'яче Серце у країні Нагніялі? (*Коні і кролі, «Брати Лев'яче Серце»*).
Що їло кошеня, про яке склали пісню Оскар і Расмус? (*Бульбу з оселедцем, «Расмус-волоцюга»*).
Як звали кобилу, яку врятували Роні і Бірк? (*Лія, «Роня, дочка розбійника»*).
Як звали коня королевича Міо? (*Міраміс, «Міо, мій Міо»*).
Як звати собаку, який допоміг Калле розплутати злочин? (*Беппо, «Знаменитий детектив Калле Блюмквіст»*).

Гра «Що ми знаємо про Астрід Лідгрєн?»

Де і коли народилася Астрід Ліндгрєн? (*У 1907 році, у шведській провінції Смоланд*).
Ким були її батьки? (*Селянами*).

Яке повне ім'я письменниці? (*Астрід Анна-Емілія*).
Яке дівоче прізвище Астрід? (*Еріксон*).
Як дражнили у школі Астрід після того, як вона написала твір про життя на хуторі? (*Сельма Лагерлеф*).
Хто був улюбленим письменником Астрід Ліндгрена? (*Ганс-Христіан Андерсен*).
В якому віці Астрід переїхала до Стокгольму? (*У 18 років*).
Ким працювала майбутня письменниця у Стокгольмі? (*Друкаркою*).
Як називалася перша книга Астрід Ліндгрена? (*«У Брит Марі легшає на серці»*).
Хто вигадав Пеппі Довгупанчоку? (*Карін, дочка Астрід Ліндгрена*).
Яку літературну премію Астрід Ліндгрена отримувала двічі? (*Золоту медаль Андерсена*).
Хто переклав повісті Астрід Ліндгрена українською мовою? (*Ольга Сенюк*).

Додаток 5

Незвичайна дорога додому

Сценарій презентації повісті Марини Павленко «Чи шкідливо ходити покрівлями гаражів?»

Дійові особи: Бібліотекар, Дарина Іванівна, Ромчик, Ганнуся, Мама, Завуч, школярі.

Бібліотекар: Доброго дня, дорогі друзі! Сьогодні ми хочемо, щоб ви потоваришували із новою книжкою. Це повість Марини Павленко «Чи шкідливо ходити покрівлями гаражів?». Дивна назва, правда? Але, сподіваюся, ви вже добре знаєте героїв сучасної української письменниці: і Софійку із повістей про Русалоньку з 7-В, і кумедного Домовичка, і Миколку із собакою Найдою... А зараз ми познайомимося з її новими героями — звичайнісінькими першокласниками Ромчиком і Ганнусею Сойченками. Звичайними... і не дуже звичайними дітьми... А також із їхньою вчителькою Дариною Іванівною, батьками, однокласниками...

Входять Дарина Іванівна і Завуч.

Завуч: Дарино Іванівно! Оті ваші учні вчора... брат і сестра... як їх?

Дарина Іванівна: Сойченки.

Завуч: Так-так, саме вони... Отож, учора вони йшли додому... гаражами... Усі діти йдуть вниз, а ці двоє — вгору?.. Ви вже з ними бесіду проведіть... (*Йде. Вбігають Ромчик і Ганнуся*).

Дарино Іванівно: Ромчик! Ганнуся! Ви ще в школі?

Ромчик: Дарино Іванівно! А дивіться, що ми знайшли... (*Показує годинника*).

Ганнуся: Це я на вулиці знайшла, коли папірці підбирала!

Ромчик: І ми тепер знаємо всі години.

Дарино Іванівно: Ну от, бачите! Вже час додому, братися за уроки

Ромчик: Та що там — уроки! Тато напився, побився з мамою і нас з квартири виганяє...

Ганнуся: То ми сьогодні до тітки Олі йдемо.

Дарина Іванівна (до глядачів): Так, вони не поспішають додому. Вони тільки шукають, за що б зачепитися. Аби лиш не переступати порогу незатишної квартири — з холодною гороховою кашею на плиті (мама до вечора на роботі!) і з нетверезим батьком серед купи порожніх пляшок... Але, незважаючи ні на що, ні в кого з моїх учнів немає стільки світлих і радісних новин, як у малих Сойченків!

Ромчик: Дарино Іванівно! А в нас нова квартира!

Ганнуся: І я туди переселила свого домовичка! Він м'який, пухнастий, оченята світяться, а стрибає, як м'ячик.

Ромчик: А тато вже не п'є, і приніс вчора зарплату. (*Подає два брудних коржика*). Пригощайтеся!

Ганнуся: Ми всього накупили та понаїдалися...

Ромчик: Пам'ятаєте, ви нам читали про археологів... То ми вже накопали усяких черепків... І золота шукали, тільки не знайшли.

Ганнуся: Ой, Ромчику, коли б не вбили за те золото!

Ромчик: Не вб'ють. Зате, якщо все по-нашому буде, не доведеться мамі між двома роботами розриватися...

Дарино Іванівно: Діти! А що ви побажали мамі на День матері? (*Підказує*). Звісно, багато років життя, щоб бути завжди гарною...

Ганнуся: Ет, що там казати! Яке там «багато років життя»? Моя мама довго не протягне... А за красу мовчу: яка краса з її роботами? Її вже й радикуліт хапає... Ой, мало не забула! *(Дістає з портфеля коробку з тістечками)*.

Дарина Іванівна: Що це?

Ганнуся *(гордо)*: Це мій бізнес! Продаю по тридцять п'ять копійок за штуку. Сусідка дає під реалізацію. Сім копійок навару на штуці!

Дарина Іванівна: І багато наторгувала?

Ганнуся: Аж сорок дві копійки!

Ромчик: А в борг скільки продала? Олеся п'ять копійок не додала, Сашко аж сорок винен...

Ганнуся: Ой, не втручайся! Без тебе знаю, що мені робити!

Дарина Іванівна: І куди гроші вкладатимеш?

Ганнуся: Мама каже — то мої гроші. А я собі знаю, як бути: потроху-потроху назбираю, покладу в корзину, оту, що ми на художній праці клеїли, і мамі подарую в День матері! *(Ідуть)*.

Дарина Іванівна: Діти... Велика загадка природи! А Сойченки — то й ціла головоломка!

Входять Школярі.

Школяр: Дарино Іванівно! А Ромчик по наших тумбочках щойно нишпорив!

Школярка: Дарино Іванівно! У мене з портфеля пропали цукерки!

Школяр: А Ганнуся з Ромчиком після уроків пили мій компот! *(Ідуть)*.

Дарина Іванівна: Ромчик... Ганнуся...

Ромчик: Ні-ні, ми нічого не брали! *(Ідуть)*.

Дарина Іванівна: Десь у підсвідомості класу — напівсказане й напівзмовчене: «Злодюжки! Сойченки — злодюжки»... Мене проймає відчай. Спромоглася лише на те, щоб не зчиняти галасу... Маму! Якнайшвидше побачити їхню маму!

Входять Мама, Ромчик і Ганнуся.

Мама: Як? Але чому? Діти, скажіть чесно: хіба ви такі голодні?

Ромчик, Ганнуся: *(ховають очі)*: Ні!

Мама: Скажіть мені, діти, чи ви хоч раз виходили з дому, не поснідавши?

Ромчик, Ганнуся: *(підіймають очі)*: Ні!

Дарина Іванівна: Звісно, у цьому «ні» не вся правда, але ж мова йде про мамину честь. *(До дітей)*. Урешті-решт, можна було попросити, а не красти: всі ми не дуже багаті.

Ромчик: Я одно разу попросив. Коли Владик ніс на смітник бутерброд з ковбасою. Але він сказав, що скоріше викине, а не віддасть. І викинув. *(Ідуть)*.

Мама: Так... вибачте... я і забігалась, бо влаштувалась прибиральницею в якомусь кафе, і купила щось для ремонту у квартирі... і батько запив, забрав усі гроші... але... *(Іде)*.

Дарина Іванівна: Наступного дня на перерві потягло вареною бараболею в лущайках: це Сойченки розпаковували принесені з дому харчі... Вони розкошували, апетитно поглинаючи картоплину за картоплиною. Наостанок дістали яблука.

Виходять Ромчик, Ганнуся, Мама

Ганнуся: Позичте хтось лінійку! Є? От і добре! Тепер стане на всіх... *(Розпилює яблуко і роздає його)*.

Мама: Я вирішила почекати з тим ремонтом, і купую продукти. А того п'яницю і близько додому не підпускаю!.. Помалу-помалу, все ж добиратимуся до своєї вершини. А вершина моя не така вже й недосяжна: поставити на ноги дочку й сина!

Дарина Іванівна: Відтоді майже щоперерви брат і сестричка діставали свої баночки з кашею, ділили плескатою смаженого коржа, пригощалися узваром. Цибулі вони до школи не беруть ніколи, проте чомусь, коли розкладаються зі своєю трапезою, мені завжди пощипує в очах.

Бібліотекар: Тепер не чути, щоб хто-небудь щось украв. Тому хотілось би оповідь про малих Сойченків закінчити по-грінченківські: «Вони вийдуть зі школи розумними та чесними людьми».

Ромчик, Ганнуся: А чом би й ні? *(Ідуть)*.

Дарино Іванівно: Я ж так і не встигла запитати їх, чому вони йдуть додому покрівлями гаражів... Але певна, що це була не забаганка, а нагальна потреба!

Бібліотекар: Ми розповіли вам далеко не про всі пригоди малих Ромчика і Ганнусі Сойченків. Але якщо хтось захоче з ними познайомитися ближче, то може прочитати повість Марини Павленко. І, сподіваємося, вам захочеться дружити з її добрими та щирими героями!

Додаток 6

«Він був істинним українцем...»

Учасники вечора: **Ведучі, Художник, Батько, Миколка, Читці.**

Читець: Та ж скільки сонця! А які луги!

Воістину життя, а не полотно.
Так тонко чисті пасмуги лягли,
Теплінь води розкрилася — вільготна!
Весільний гамір б'ється в береги —
Стихія розгулялася народна.
Сади лиш плідний спокій берегли...
А час все крутить нещадимі жорна.
Святині світла! Кольорів оркестр!
Мов кволим виклик — урочистий жест,
Провісних бачень віща серцевина.
Крізь очі в мислі небо пронеслось,
Весь обрій грає золотом колось —
В свою красу вдивляється країна.
(Сергій Бурлаков. «Живопис Миколи Пимоненка»)

Ведучий 1: «Він був істинним українцем. Не забудеться краєм за свої правдиві й милі, як Україна, картини...». Так казав Ілля Репін про одного зі своїх найталановитіших учнів — українського художника Миколу Пимоненка.

На екрані висвічується портрет Миколи Пимоненка.

Він народився 9 березня 1862 року на Приорці, тодішній околиці Києва, у родині іконописця. Ще з дитинства їздив з батьком розписувати сільські храми Київщини, допомагав йому розтирати фарби, ґрунтувати дошки... І — малював.

На екрані — картина Миколи Пимоненка «Брід».
Виходить Батько.

Батько (гукає): Миколко! Де ти? (Вбігає Миколка). Де ти гасаєш зранку? А хто працювати буде?

Миколка: Ой, тату, вибачте! Там так красиво біля річки... (Показує малюнок). Дивіться, що я намалював!

Батько: Ану дай!.. Листя у будяка зроби товще, отак... (Виправляє). А взагалі нічого, схоже! (Обіймає Миколку за плечі). Сину мій, сину! Дай Боже хоч тебе вивести в люди, щоб не збляк твій талант серед гіркого безталання, бо черствий шмат хліба насущного стоїть більше, ніж справжнє мистецтво... (Ідуть).¹

Ведучий 2: Перші уроки живопису Микола Пимоненко отримав у київській іконописній школі. А там талановитого учня помітив директор київської рисувальної школи Микола Мурашко — і забрав талановитого учня до себе на безкоштовне навчання, вмовивши перед цим мецената своєї школи, мультимільонера Терещенко. Вже через три роки сімнадцятирічний Микола Пимоненко став вчителем малювання, а згодом — студентом Академії художеств у Петербурзі.

Художник: Відправляючи мене на навчання, батько мовив: «Бачиш, як Бог тебе багато дає — і талант, і людей добрих, щоб тому таланту хід дати. Тепер чекай випробувань». У Петербурзі випробовування не змусили на себе чекати. Лише за півроку мало не звела мене у могилу хвороба бідних — туберкульоз. Але мене підтримали вчителі — Ілля Репін та Володимир Орловський. З їхнього дозволу я протягом семи років лише надсилав свої картини на екзаменаційні сесії, доки не отримав диплом живописця...

Ведучий 1: Таким чином, доля повернула Миколу Пимоненка в Україну, ніби підкресливши, що тема його творчості — тут. А згодом до Києва повернувся його вчитель Володимир Орловський, з яким протягом всього життя Миколу Пимоненка пов'язувала тісна дружба, а через деякий час і родинні стосунки, бо Пимоненко одружився із його дочкою Олександрою. Співець народного життя Пимоненко і естет-лірик Орловський виїжджали на етюди у село, де один малював епізоди селянського життя, а другий — пейзажі...

¹ Уривок з біографічного роману Б. Чопа, О.Оганесяна «Микола Пимоненко».

Ведучий 2: Село Малютянка, що на Київщині, посіло особливе місце у житті і творчості Миколи Пимоненка. Тут він допомагав батькові розписувати місцеву церкву, сюди ж повернувся підлікуватися цілющим повітрям після холодного Петербургу, тут проводив з родиною все літо. Сільське життя підказувало теми, а колоритні мешканці ставали прообразами багатьох полотен.

Художник: Старожили села, дивлячись на мої твори, впізнають своїх предків. Я малював їхні портрети у маленьких альбомах, з якими ніколи не розлучався. Знаходив своїх героїв у сусідніх хатах, на гамірливих базарах, звідки часто приводив додому «живу» натуру — чи теля, чи овечку. Спостерігав за веселощами і танцями молоді... Малював дітей, які пасуть худобу, жінок, які працюють у полі... Так створювалися мої картини...

На екрані — картини Миколи Пимоненка «Суперники», «Святочне ворожіння», «Великодня утрєня у Малоросії», «Свати», «Жниця», «Побачення».

Ведучий 1: Як і більшість художників-передвижників, Пимоненко вважав селянську тему провідною у мистецтві. Але, відійшовши від соціальної тематики, він пішов своїм шляхом, створюючи ліричний образ України х її чарівними пейзажами і життєрадісним народом. Картини Миколи Пимоненка — це сама Україна, яку ми знаємо із народних пісень та дум, зі сторінок Шевченка та Гоголя, Нечуя-Левицького і Квітки-Основ'яненка, Коцюбинського і Довженка...

На екрані — картина Миколи Пимоненка «У похід». Звучить мелодія української народної пісні «Засвітали козаченьки...».

Читець: ...Уже, мабуть, молебень відслужили,
бо затужили дзвони, затужили!
І заридали дзвони, загули! —
це ж там за браму хлопців провели.
Це ж полк виходить — за далекі гони.
Комусь тополя стане в головах.
І дзвонять дзвони,
дзвонять, дзвонять дзвони
по всій Полтаві, по усіх церквах!
Затисну вуха, чую кризь долоні
і ту церковцю прямо в бастіоні,
і той соборний величезний дзвін, —
все заридало хлопцям навздогін.
А дзвони б'ють, а дзвони калатають!
Здається, небо й землю розхитають.
І тут, і там, і десь аж на горі
далекі дзвони б'ють в монастирі.
І десь там юрми, натовпи, там люди!
Там зорі в небі чисті, як ромен.
Ще жінка мужу падає на груди,
і діти тягнуть руки до стремєн.
Чиясь край шляху плаче наречена.
Там вийшли всі — і немічні, й малі.

(Ліна Костенко. «Маруся Чурай». Уривок з роману у віршах).

Читець: «Іде Харитя селом, і якомсь їй чудно. Ніколи не ходила вона сама так далеко від хати. От вже і крайню хату минула, вийшла на поле й стала, задивившись в далечинь на чудовий краєвид. І справді було гарно на ниві, несканзанно гарно! Погідне блакитне небо дихало на землю теплом. Половіли жита й вилискувалися на сонці. Червоніло ціле море колосків пшениці. Долиною повилася річечка, наче хто кинув нову синю стрічку на зелену траву... Гарячою зеленою барвою горить на сонці ячмінь, широко стелеться килим ясно-зеленого вівса, далі, наче риза рути, темніє просо... В долині, край лісу, висить синя імла... І над усім тим розкинулось погідне блакитне небо, лунає у небі весела пісня жайворонка». (М. Коцюбинський. «Харитя»).

На екрані — картина М. Пимоненка «Жнива на Україні».

Читець: «Коли б спитав мене хто-небудь, яку музику я любив у ранньому дитинстві..., я б сказав, що більше за все я любив kleпання коси. Коли тихого вечора, десь перед Петром і Павлом, починав наш батько kleпати косу під хатою в саду, ото й була для мене найчарівніша музика. Я любив її так і так жадав, як хіба ангели жадають церковного звону на Паску, прости, Господи, за порівняння. Часом і досі здається мені, що й зараз поклепай хто-небудь косу під моїм вікном, — я зразу помолодшав, подобришав і кинувся до роботи. Високий чистий дзвін коси передвіщав мені радість і втіху — косовицю. Я пам'ятаю його з самого малечку». (О. Довженко. «Зачарована Десна»).

На екрані — картина М. Пимоненка «Сінокіс».

Ведучий 2: Микола Пимоненко належить до тих митців, які стали відомими ще за життя. Феноменальній популярності його робіт багато в чому сприяла діяльність у Товаристві пересувних художніх виставок. Величезними накладами розходилися листівки і журнали з репродукціями його полотен. Академік, член художніх товариств Парижа, Мюнхена, Берліна, художник здобув визнання далеко за межами батьківщини. Його твори з великим успіхом експонувалися в європейських країнах, з ним мріяли познайомитися молоді обдарування, серед яких був і Казимир Малевич...

Ведучий 1: Його, закоханого в Україну, боляче ранила критика, яку довелося вислуховувати, і про яку він скаржився своєму другові: «Вони кажуть, що я ренегат, що я не люблю своєї батьківщини, що я даю не те, чого треба, що мої сюжети бліді, але ж усе те неправда, зовсім неправда...».

Ведучий 2: Попри негоди, бурхливі революційні події початку двадцятого століття, складності педагогічного процесу, оскільки Пимоненко працював також і на педагогічній ниві, безнадійний стан власного здоров'я, Микола Пимоненко ніколи не втрачав світлого оптимізму і радісної усмішки. Як згадують про нього сучасники, Пимоненко вмів якось у потаємній глибині своєї смутної душі увесь час радіти. Та він і проговорювався, що в радості життя полягає зміст мистецтва... І в останній свій страждальницький рік він, напевне, охоплюючи поглядом прожите, часом здивовано дивувався на свої твори, ніби на чужі і ніби говорячи: «Боже, це треба ж, як багато вдалося!».

Інформаційні джерела.

Абросимова А. По следам Бильбо Бэггинса : лит. игра по сказке Дж. Р. Р. Толкиена для 7-9-х классов / А. Абросимова // Читаем, учимся, играем. — 2005. — №1. — С. 57-59.

Бухбиндер А. Загадочная история Григория Перельмана / А. Бухбиндер // Знание — сила. — 2007. — №5. — С. 95-105.

Колосова Е. «На веселой волне» : путешествие по книгам Григория Остера / Е. Колосова // Книжки, нотки и игрушки для Катюшки и Андрюшки. — 2006. — №11. — С.4-7. — Бібліогр. : С. 7.

Скобельська О. Шляхами мандрів Рицаря Сумного Образа : літ. екскурсія за романом Мігеля де Сервантеса «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» / О. Скобельська // Всесвіт. л-ра в серед. навч. закл. України. — 2004. — № 12. — С. 17-18. — Бібліогр. : с.18.

Юсипович І.В. Пригоди хоббітів на шкільній сцені : за творами Дж.Толкіна / І. Юсипович // Всесвіт. л-ра в серед. навч. закл. України. — 2004. — №12. — С. 41-44.

Чупахина Т. «Борьтсья и искарть, найтти и не сдаваться» : уст. журн. о жизни и творчестве В. Каверина / Т. Чупахина // Читаем, учимся, играем. — 2004. — №5. — С. 35-39.

Щербак Д. Чи знаєш ти байки Леоніда Глібова? / Д. Г. Щербак // Розкажіть онуку. — 2005. — № 19-20. — С. 10-11.